

עליו לאכילה הריהו מטמא טומאת אוכלין אם נגעה בו טומאה. ובתנאי שהוכשר לקבל טומאה ע"י משקה. ואם הוכשר בעודו מחובר לאבר וגם חישב עליו לאכילה, הרי בשעה שנחתך הוא מקבל טומאה מן האבר. ודוקא לר' מאיר שאמר טומאת בית הסתרים מטמא. (ואף לדעת ר' יוסי החולק וקיימא לן כוותיה. עתוס' שבת קיב: עירובין כד. ד"ה אבל), אם חותך לאט ואינו מתיז בכח בבת אחת (ואין הסכין רחבה) – טמא, כיון שנוגע בזמן ההפרדה. עפ"י תוס' עג. ונראה שזה רק כאשר נשאר מקצת בשר באבר, אבל אם מפריד את כל הבשר, הלא פקעה טומאה מן האבר וא"א לו לטמא הבשר, כמבואר בראשונים כאן).

דף קכט

ר.ב. א. האם יש אפשרות שאוכלין ייטמאו טומאה חמורה לטמא אדם וכלים?
ב. אבר ובשר המדולדלין בבהמה, ומתה הבהמה – האם הם מטמאים?

א. אוכלין אינם מטמאים טומאה חמורה. אבל אפשרי הדבר כאשר אינם משמשים כאוכלין אלא כעץ בעלמא, ואז פקע שם 'אכל' מהם, כגון: בשר שהוא חלק מאבר מן החי; כופת שאור שייחדה למושב הזב; אוכלין שהם תקרובת לע"ז; חיבורי אוכלין שבכלים, כגון בצק שבסדקי עריבה; חלב הכליה שבכפרים, שלא נועד לאכילה אלא כשומר לכליה; סכך העשוי מזרעים – כל אלו אין עליהם שם אכל באותו מצב ואין בהם טומאת אוכלין אלא טומאה אחרת. ואם חזרו להיות 'אכל', צריכים הכשר לקבלת טומאה כשאר אוכלין.

ב. אבר המדולדל בבהמה, ומתה הבהמה – מטמא משום אבמ"ה, שמיתה עושה ניפול, כאילו פרש האבר בחייה. (ואינו מטמא כגבלה. ונפקא מינה לבשר הפורש מן האבר, שאינו טמא). ואילו הבשר המדולדל – אינו מטמא. ואם חישב עליו לאכילה והוכשר, הריהו מקבל טומאת אוכלין, מלבד לר"ש שסובר אכל שא"א להאכילו לאחרים – אינו מטמא טו"א.

ר.ג. א. אבר או בשר או עצם הפורשים מן האדם – האם הם מטמאים?
ב. אבר ובשר המדולדלין באדם – מה דינם בחיי האדם ולאחר מותו?
ג. אבר או בשר או עצם שפרשו מן המת – מה דין טומאתם?

א. אבר מן החי הפורש מן האדם – מטמא במגע ובמשא ובאהל. (עתוס' שדנו על מקור הדבר. וערש"ש). כזית בשר הפורש מאבר מן החי – ר' אליעזר מטמא, ור' נחוניא בן הקנה ור' יהושע מטהרים. (משמע מדברי רש"י שהוא הדין לבשר הפורש מן החי, ר' אליעזר מטמא. ואולם הרש"ש תמה ממשנת עדיות (ו, ב) שלא טימא ר' אליעזר אלא בבשר הפורש מאבר מן החי, אבל בשר הפורש מן החי – טהור. וכן תמה בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ג קמא, ונשאר ב'צע"ג').
עצם כשעורה הפורש מן החי (או מאבמ"ה) – ר' נחוניא מטמא, ור' אליעזר ור' יהושע מטהרים. (הסיקון בגמרא שתנא קמא דמתניתין סובר כר' אליעזר או כר' נחוניא, לטמא באחד מהם. ואילו ר"ש סובר כר' יהושע ששניהם טהורים. וכן פסק הרמב"ם).

ב. אבר ובשר המדולדלין באדם – טהורים, היות שהם מעורים בו, ואפילו רק כחוט השערה. מת האדם – האבר מטמא משום אבמ"ה, אך לא משום אבר מן המת, (שהמיתה עושה ניפול, כאילו נפל האבר עד שלא מת). והבשר – דינו כדין בשר הפורש מן החי, (ותלוי במחלוקת הנ"ל).

(בתחילה רצו לפרש שר' שמעון מטהר אפילו באבר, אא"כ יש בו כוית בשר. ואולם לפי המסקנא נדחית סברה זו).

ג. אבר, וכזית-בשר, ועצם-כשעורה, הפורשים מן המת – מטמאים במגע ובמשא, כדברי ר' יהושע. ר' אליעזר מטהר באבר מן המת ומטמא בבשר.
(הרמב"ם והרע"ב פרשו שר"ש במשנה מטהר בבשר ובעצם הפורשים מן המת. והרש"ש תמה על כך).
(בטומאת אהל, אין מטמא אלא אבר שלם, אבל אם נחסר ממנו מעט מן העצם, או שנחסר ממנו בשר ולא נשתייר כדי שיכול לעלות ארוכה בחי – אינו מטמא באהל).

פרק עשירי 'הזרוע והלחיים'

דף קל

רד. א. אלו חלקים מן הבהמה ניתנים לכהן, בחולין ובמוקדשין? ומה הדין בקדשים שהוממו? והאם מתנות אלו נוהגות בכל מקום ובכל זמן?
ב. המזיק מתנות כהונה או שאכלן – האם חייב לשלם?
ג. האם מתנות כהונה ניתנות לכל כהן?
ד. מתנות שבאו לידי כהן בטבלם, ובא אחר ולקחן ממנו – מה דינו?
ה. אדם עשיר שהיה עובר ממקום למקום ונצרך ליטול לקט שכחה ופאה – מה יעשה? ומה הדין כאשר הוא בביתו, ונטל לקט-שכחה-ופאה?

א. בבהמת חולין, יש ליתן את הזרוע והלחיים והקבה לכהן, בארץ ובהו"ל, בזמן שהבית עומד על תלו ובזמן שחרב. (ויש ראשונים שנקטו להלכה שאין חיוב מתנות (זרוע לחיים וקבה) בחוצה לארץ. ותלוי הדבר במנהגי המקומות. ע' בראשונים להלן קלו; רש"י שבת י: טשו"ע סא, כא).
במוקדשין (שלמים) – החוזה והשוק בלבד ניתנים לכהן. (אתם – ולא דבר אחר).
קדשים שהוממו – אם מום קבוע קדם להקדשם, הרי הם כקדושת בדיק הבית, וכשנפדו דינם כחולין גמורים, וחייבים במתנות כחולין. אבל אם נפל מום קבוע לאחר הקדשם, כשנפדו פטורים מן המתנות. (כצבי וכאיל – שאין נוהגים בהם זרוע לחיים וקבה).

ב. אמר רב חסדא (וכן דרש מרימר להלכה. קלא:): המזיק מתנות כהונה או שאכלן (בין הבעלים בין אדם אחר) – פטור מלשלם. אם משום מיעוט זה – משמע רק בעודן בעין, (ולטעם זה פטור אף בדיני שמים. ראשונים. ומשמע בגמרא שמ"מ מדת חסידות לשלם. וכן נקט הר"ן להלכה), אם משום שהוא ממון שאין לו תובעים. (וללשון זו יש אומרים שחייב בדיני שמים. וכן פסק הרא"ש, וכ"מ ברמב"ם. וכן נפסק בשו"ע – יו"ד סא, טו).

א. מבואר בגמרא שלדעת ר' אליעזר, חייב לשלם בדיני אדם.
ב. כאשר המתנות קיימות בעינין – הכל מודים שחייב ליתנן לכהן. להלן קלא.
ג. בשו"ת אחיעזר (ח"ג סו"ס"ג סג) כתב, שהאוכל מתנות פטור רק אם נתכוין לגזולן, אבל כסבור שהן שלו וכדו' – חייב משום 'משתרשי'. ובזה יישב כמה קושיות האחרונים).